

Klemen Karlin

ŠKOFJELOŠKI PASIJON OD STARE LOKE DO LONKE

Nagovor predsednika Kulturno-zgodovinskega društva Lonka Stara Loka ob predstavitvi Pasijonskih doneskov 9/2014 v petek, 21. marca 2014 v Kristalni dvorani Sokolskega doma v Škofji Loki

Naključje ali ne, kot glasbenika me veseli, da današnja prireditev poteka ravno na rojstni dan vélikega Johanna Sebastiana Bacha, avtorja nesmrtnih Pasijonov po Janezu in Mateju, še dva ali trije pa žal niso ohranjeni. Prav v povezavi z Bachovi mi pasijoni postane še bolj očitna vpetost Škofjeloškega pasijona v širši evropski kontekst: pater Romuald je svoje besedilo zapisal med letoma 1715 in 1727, takorekoč sočasno s krstno izvedbo Pasijona po Janezu na veliki petek leta 1724.

Uvodoma sta, kot napoved naslednjega dogodka v okviru letošnjih Dnevo Škofjeloškega pasijona, predpremierno zazvenela odlomka iz Dalmatinove Pasijonske pesnitve, v priredbi skladatelja, Ločana in starološkega organista, Andreja Missona, ki na ta način le še nadgrajuje svoj avtorski prispevek k glasbeni podobi Škofjeloškega pasijona v najširšem smislu. Spomnimo se samo na lanski Pasijonski večer v Stari Loki 2013, na katerem je bila krstno izvedena njegova glasba za Križev pot Daneta Zajca. V okviru letošnjega Pasijonskega večera 2014 pa z nestrpnostjo pričakujemo integralno izvedbo Dalmatinovega Pasijona, ki mu bo poleg Missonovega avtorskega prispevka dala pečat tudi starološka pasijonska krona, delo kartuzijana kovača Janeza Hollensteina. Že zdaj vabljeni v četrtek, 10. aprila, v Staro Loko!

Verjetno se marsikomu zastavlja vprašanje, kakšna je pravzaprav povezava med Staro Loko in Škofjeloškim pasijonom oziroma, kje je mesto Stare Loke v nekdanji in novodobni pasijonski zgodbi?

Iz pisma neznanega voditelja loške procesije iz leta 1713 je jasno razvidno, da je bila Stara Loka z okoliškimi vasmi in kraji, ki so spadali pod zvon sv. Jurija, eden izmed nosilnih strebrov tedanjih uprizoritev, zaupana jim je bila kar polovica podob v procesiji. Zlasti pa je bila vloga Stare Loke pomembna v duhovnem smislu, saj je bil tam sedež župnije in dekanije, iz Stare Loke je bila tudi bratovščina Sv. rožnega venca, ki je sodelovala pri pripravi pasijonske procesije.

Na to bogato izročilo so se navezala tudi novodobna prizadevanja nekaterih Ločanov, Staroločanov oziroma *Prijateljev Loke*, kot so se poimenovali v nekem obdobju. Že konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja se je okrog Alojzija Pavla Florjančiča izoblikovala *Lonka* kot neformalna skupina ljudi, ki so bili iz osebnega nagnjenja do Škofje Loke in Stare Loke še posebej, pripravljeni storiti kaj dobrega zanjo, za Lo(n)ko. Prav pobuda Lonke leta 1992, da se ob 5. obletnici smrti postavi spomenik kiparju Tonetu Logondru, je pripeljala do rojstva *Aleje znamenitih Ločanov* leta 2000.

V okviru svoje raznolike dejavnosti, v sodelovanju z Župnijskim zavodom sv. Jurija Stara Loka, je Lonka že leta 2005 pripravila tudi, vsaj po vsebini, če že ne po imenu, *prvi pasijonski večer v Stari Loki*, šlo je za odprtje likovne razstave *Pasijon po Vincencu*. V Domu na Fari je bilo tedaj na ogled dvajset iz bakrene pločevine tolčenih reliefov s prizori iz Škofjeloškega pasijona, delo loškega ljudskega umetnika Vinka Mohorčiča. Leto zatem je v Stari Loki sledila razstava *Kristusova oblička* kiparja Staneta Jarma, Muzejsko društvo Škofja Loka pa je pričelo z izdajanjem periodične publikacije *Pasijonski doneski*, tedaj še pod imenom *Škofjeloški pasijon 2006*. Ne gre za naključno sovpadanje, to je bilo namreč leto načrtovane pa potem propadle izvedbe Škofjeloškega pasijona in prav Lonka in Muzejsko društvo sta začutila, da ne smeta dopustiti, da bi pasijonski duh zaradi preigravanj dnevne politike zamrl. Iz teh zametkov se je kasneje razvilo to, kar danes poznamo pod imenom *Dnevi Škofjeloškega pasijona*.

Lonka je svojo prvo publikacijo, knjižico z naslovom *Staroločka župnijska knjižnica*, izdala leta 1999, in do danes se jih je v njeni knjižni zbirki *Memorabilia Locopolitana* zvrstilo že osemnajst. Kot soizdajatelj in sozaložnik Pasijonskih doneskov je Lonka prisotna od leta 2008 dalje; v tedanjih Doneskih 16 Muzejskega društva Škofja Loka, z naslovom *Škofjeloški pasijon 2008*, se je prvič pojavil tudi Florjančičev znak Lonke, oblikovan po zapisu poimenovanja za tedanjo Staro Loko kot matico Škofje Loke v pogodbi med oglejskim patriarhom in freisinškim škofom iz leta 1074. Ta znak je ob nedavni ustanovitvi posvojilo *Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka*, zato se v letošnjih Pasijonskih doneskih prvič pojavlja s pripisanim imenom društva.

Pavlu Florjančiču, članu tako Muzejskega društva kot Lonke, se zahvaljujem za celoletno, večidel očem skrito delo pri pripravi Pasijonskih doneskov 2014/9 in mu čestitam za vidni sad tega dela v obliki pričujoče izdaje!